

PRIMA VERBĂ

Elena HARCONIȚA

“Biblioteca este efigia independenței spirituale a unei individualități sau colectivități”

G. Corbu

În Anul Dinastiei Cantemireștilor ne amintim despre rolul CĂRȚII în viața unuia dintre cei mai cunoscuți bărbați ai neamului: „Manifestînd un mare interes față de operele marilor gânditori ai antichității și evului mediu..., treptat prin carte a ieșit la iveală talentul lui Dimitrie Cantemir de neordinar și strălucit savant, om politic, profund cunoscător al istoriei, culturii și civilizației oporului său ...”(Eșanu A.; Eșanu V. Cartea în orizonturile științifice ale lui Dimitrie Cantemir. In: Tradiții și valori culturale la Est de Carpați. Ch., 2007, p. 5-16.)

Astăzi, cînd triumfă, „civilizația ecranului”, imaginea și comunicarea electronică, cînd are loc a treia revoluție a cărții, care a transformat modalitățile de inscripțiune și transferul de texte, adevărata cunoaștere, creație și inovare se poate face, la fel, doar numai prin carte.

Biblioteca este memoria omenirii, creierul căreia păstrează un milion de chilii, unde generație după generație

vine să răscolească, să întrebe, să cerceteze, să descopere și să creeze din nou. Nu este ușor să treci prin labirinturile unei biblioteci, care deține peste un milion de documente și care se mîndrește cu o colecție ce ne vorbește despre strălucirea de veacuri a cărților. Această colecție s-a constituit în timp, cu precădere în anii 70 – 80 ai secolului XX. În aceeași perioadă este organizat și fondul de carte românească, care avea un statut special, fiind pus la index și avînd o circulație foarte limitată. 5 000 de unități au avut o soartă ingrată, fiind mereu depozitate într-un loc separat, la fel ca și lădițele cu fișele de descriere bibliografică a lor. În acele timpuri era instituit un control riguros asupra lecturii. Situația s-a schimbat odată cu procesele sociale ce s-au produs după anul 1989.

În anii nouăzeci a început un aflux puternic de carte românească de la Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Pedagogică Națională „I. C. Petrescu”, Biblioteca Națională și Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București. De atunci au absolvit universitatea cîteva promoții de studenți, care s-au format aplecîndu-se asupra a pes-

te 25 mii de publicații de toate tipurile și genurile aduse la Bălți prin străduința și efortul lui Radu Moțoc, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina Filiala „Costachi Negri” din Galați. De la 5% carte în limba română pe care o ofeream cititorilor în anul 1992 - la 25 % cărți ale celor mai prestigioase edituri din Moldova și România pe care le propunem studenților și cadrelor didactice astăzi. Printre ele sînt și deosebite valori de patrimoniu, multe provenite din donații, păstrînd ex-librisul, ștampila, semnătura posesorilor, diferite inscripții pe foaia de titlu ori pe paginile sale. 25 la sută, ori circa 1000 de exemplare din colecția de carte rară le constituie cărțile în limba română din secolul XIX - începutul secolului XX.

Prima încercare de a valorifica cartea rară în limba română din colecțiile Bibliotecii, datează cu începutul acestui mileniu, anul 2000, prin apariția primei fascicule, care prezenta 186 titluri de cărți și publicații periodice. A doua fasciculă (anul 2003) reflectă cercetările bibliotecarilor asupra a 202 documente de orientare culturală, psihologică, filozofică, religioasă, sociologică, pedagogică, limbă și literatură, istorie. Ambele fascicule conțineau descrieri bibliografice însoțite de adnotări, iar fascicula a II-a reproducea în color copertele celor mai reprezentative piese.

A III-a fasciculă se constituie din contribuții bibliografice despre 220 de lucrări. Aceste studii dau măsură capacității și rafinementului intelectual al echipei de bibliotecari, preocupată de valorificarea cărților românești. În volum au fost incluse și cărți din secolul XVIII, adnotările sînt mai complexe, ele stăruie mai mult asupra conținutului, după care sînt trecute însemnele de

identificare a foștilor posesori, notițele privind sursa de provenire a cărții în Bibliotecă.

Citite și recitite sînt: Казания de la 1790 cu coperta din lemn acoperită cu piele care păstrează urmele încheitorilor; cartea a fost dăruită studenților de către Arhimandritul Marchel de la Catedrala „Constantin și Elena”, Sfânta și Dumnezeiască Evanghelie care acum întii sau Tipărit întru același chip în zilele prea înălțatului Domn Io Grigorie Ioan Voevod cu osîrdia și cu toată cheltuiala Pria Sfințitului Mitropolit al Moldovei Kvri Gavril (1761), oferită în dar de către Preotul Vasile Secrieru.

Menționăm că în acest volum se cuprind publicații din secolul XIX și începutul secolului XX, care au apărut în colecții inițiate acum un secol: Scriitori români contemporani, Biblioteca pentru toți, Cunoștințe folositoare „Din lumea largă”, Biblioteca „Minervei”, Cartea satului ș.a.

Lucrarea este structurată în 19 compartimente conform domeniilor de cunoaștere și fiecare începe de la o pagină de titlu innobilată printr-un elegant ornament din frunze și flori care amintesc nufărul – simbolul curățeniei și sănătății spirituale. În interior este păstrată ordinea alfabetică, vedetele de autor ori de titlu fiind evidențiate prin caractere bold cu inițiale algeriene. Lucrarea conține imaginile scanate ale celor mai sugestive și ilustrate coperte, precum și un șir de indici auxiliari de: nume, titluri, subiecte, edituri, colecții.